

מעדני אשד

פרשת שמני - שנת תשפ"ה גליון תתרמ"ה
שנה 22 לממלכת התורה מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

י"ד ל"ק מכת "מעדני אשד" בית שמש

האם בדברי תורה מותר לכ"ע להפסיק אחרי נטילת מים אחרונים ואיזה חלק מהגוף מתייחס מי שמפסיק ומה התיקון לזה?

יש לחקור האם דברי תורה מותר לדבר אחרי נטילת מים אחרונים והוא צרכי הסעודה כדי שלא יהא זבחי מתים או דילמא אסור הנה בספר מגיד מישרים ישעיה סימן כ"ו, ומזכיר קצת בפרשת בהר כתב גם בעת האוכל תהרהר בדברי תורה, ואחר מים אחרונים תקרא פרק אחד משנה או חצי פרק כי אף ע"י שאתה קורא מזמור אלהים יחננו וגו' חצי פרק או פרק שלם הוא מעולה מאד, ולא להפסיק יחשב בין מים אחרונים לברכה, שצורך הסעודה הוא, ע"פ מה דאיתא במשנה אבות פרק ג' משנה ג' רבי שמעון אומר שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים, א"כ לא הוי הפסק, דוגמא דטול בריך או גבול לתורה בברכת המוציא דלא הויא הפסק כיון דהויא מצורכי הסעודה כמבואר בגמ' ברכות מ' ע"מ א' גיטין ס"ב.

אבל בספר שער המצות פרשת בהר כתב דצריך ליזהר שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון כלל אפילו בדברי תורה, וכשהוא רוצה לעסוק בדברי תורה יעסוק קודם מים אחרונים. וכתב שם דפעם אחת אירע כאב לאדם אחד בכתיפו ואמר לו האר"י ז"ל לפי שהפסיק בפרק אחד משנה בין מים אחרונים לברכת המזון.

וכן בקב הישר פרק פ"ז כתב אין מפסיקין בין נטילת מים אחרונים לברכת המזון, ואפילו ללמוד תורה, הזהיר האר"י ז"ל שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון, ופעם אחת היה בא חכם אחד איש קדוש מתלמידי רבי משה קורדוויורו אצל הקדוש האר"י ז"ל והאר"י ז"ל קיבל אותו בסבר פנים יפות, ובשעת הסעודה השגיח האר"י ז"ל עליו שאינו אוכל כדרך הבריאם וראה בו שהיה לו כאב באחד מאיבריו, ושאל הרב האר"י ז"ל לאותו האורח למה אינו אוכל, והשיב לו האורח כי זה ימים רבים אשר הכתף שלו כואב לו ביותר, ואז הסתכל בו האר"י ז"ל ואמר לו בוודאי אתה היית מפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון, א"ל כן הוא שרגיל היה ללמוד פרק משניות בין הנטילה לברכת המזון והוא סביא ליה דדברי תורה צורך סעודה הוא כמו שכתבו רז"ל אבות פרק ג' משנה ג' כל שולחן שאין אומרים עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים, א"ל האר"י ז"ל לכן בא אליך הכאב דוקא בכתף שעברת על דברי חכמים שאמרו תיכף לנטילת ידים ברכה, ותכף הוא אותיות כתף ונתן האר"י ז"ל עצה להחסידי שיקבל עליו שלא להפסיק בנטילה אזי ירפא מהחולי.

ולענין הלכה פסק במשנה ברורה סימן קפ"א ס"ק כ"ד שאסור להפסיק בין נטילת מים אחרונים לברכת המזון, אף לדברי תורה, ובענין מי שיצא לצרכו ולא בידך אשר יצר האם מותר לבדק בין נטילת מים אחרונים לברכת המזון עיין בשו"ת שלמת חיים סימן קע"ט

האם אין איסור להפסיק בדיבור בין נטילת מים אחרונים לברכת המזון? והתקדשתם והייתם קדושים.

בגמ' ברכות נ"ג ע"ב, עיין בהגות הגר"א שם והתקדשתם, אלו מים ראשונים, והייתם קדושים, אלו מים אחרונים

יש לחקור האם יש איסור להפסיק בדיבור בין נטילת מים אחרונים לברכת המזון או דילמא ליכא איסור להפסיק בדיבור הנה איתא בגמ' ברכות מ"ב א' תיכף לנטילת ידים ברכה. פירש רש"י שלא יאכל כלום בין נטילת מים אחרונים לברכת המזון, וכן כתבו שם התוספות.

וכן כתב הרמב"ם הלכות ברכות פרק ו' הלכה כ' תכף לנטילת ידים ברכת המזון לא יפסיק ביניהם בדבר אחר אפילו לשתות מים אחר שנטל ידיו באחרונה אסור עד שיברך ברכת המזון.

ובכסף משנה פרק ו' הלכות ברכות הלכה כ' כתב דמשמע מדברי רש"י והרמב"ם, משמע דאין איסור להפסיק בדיבור בין מים אחרונים לברכת המזון, רק לאכול אסור.

ומביא ראיה לדבריהם שאין איסור לדבריהם: מהא דאיתא בגמ' ברכות נ"א אין מסיחין על כוס של ברכה כלומר משמזגו את הכוס של ברכת המזון אסור לדבר, ואם איתא אף קודם שמזג את הכוס אסור דתכף לנטילת ידים ברכה, אלא ודאי לא איתמר תכף לנטילת ידים ברכה אלא לענין שלא יאכל וישתה עד שיברך.

ובתוס' סוטה ל"ט ע"מ א' ד"ה כל כהן שלא נטל ידיכתבו דהפסק של זמן של הילוך כ"ב אמה, לא נקרא כבר תיכף לנטילת ידים ברכה.

אבל במגן אברהם סימן קע"ט ס"ק א' כתב דאסור לדבר אחר שנטל מים אחרונים.

ודחה ראיית הכסף משנה: דהא דאמרין נטל הכוס אינו רשאי לדבר, מיירי שנתנו לו הכוס קודם שנטל ידיו, ואפילו הכי כיון שנטל הכוס אסור לדבר.

ובמחצית השקל סימן קס"ה מקשה א"כ מדוע בסימן קס"ה כתב המגן אברהם שמוותר לדבר, וכן מביא בשמו להלכה בבאר היטב סימן קע"ט ומתיר: דזה כדי ליישב דעת הכסף משנה, אבל שיטתו שאסור.

ולענין הלכה פסק במשנה ברורה סימן קע"ט ס"ק א' שיש ליזהר לכתחלה שלא יפסיק בדבור אפילו מעט, ומהאי טעמא יש ליזהר שלא לשהות שהיה מרובה אחר הנטילה וכ"ש שלא לעסוק באיזה עסק, אך אם צריך להפסיק בדבר נחוץ או בדיעבד אם הפסיק, יטול ידיו שנית כדי להיות תיכף לנטילת מים אחרונים, בענין מדוע נשים אינן נוטלות מים אחרונים, ובענין מי ששכח ליטול קודם ברכת המזון האם יטול אח"כ, ובענין האם אפשר ליטול ברוך עיין בספר מעדני אשר שנת תשס"ז פרשת שמני.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד העומד לימין המערכת מיום הקמתו
עורך המדור הנפלא משיב כהלכה

הרב **מרדכי זיסקינד הגר שליט"א** מנהטן

בעל מהדורת מעדני אשר חג הסוכות

מח"ס הנפלאים שמחת מרדכי - חידודי המועדים - ספר החדש היכי תמצא

לעילוי נשמת אמו האשה החשובה

מרת מלכה מחלה ע"ה

בת הרב מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא ז"ל

נפטרה ג' אייר תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג **עזריאל ברוך אהרנבוין שליט"א**

רמה ד' בית שמש

לעילוי נשמת רבן ומושיען של ישראל

הרה"ק רבי **ישעי' בן רבי משה זצוק"ל**

קרעסטיר

לרגל יומא דהילולא החל בג' אייר

יהא רעוא שזכותו של הצדיק תגן עליו

להתברך בכל הישועות

האם במקום שאין עירוב מותר לאבא לתת לבנו הקטן

סידור כדי שיביא אותו לבית הכנסת?

בפרשתן י"א מ"ב כל הולך על גחון וכו' לא תאכלום כי שקץ הם.

בגמ' יבמות ק"ד ע"א ילפינן מג' מקומות דאסור לספות איסור לקטן ואחד מהם ילפינן מפסוק הנ"ל, ובגמ' שם מסביר מדוע צריך ג' פסוקים ע"ש.

קימ"ל אור"ח סימן שמ"ג דאפילו איסור דרבנן אסור לספות לקטן בידיים יש לחקור האם במקום שאין עירוב מותר לתת לקטן שיטלטל את הסידור לבית הכנסת או דילמא אסור

הנה כתב הט"ז אור"ח סימן שמ"ז בשם המרדכי שיש היתר להביא המפתח ע"י תינוק במקום שאין שם עירוב, כמו ע"י אינו יהודי, כיון דאין לנו רשות הרבים בזמן הזה, אלא כרמלית דרבנן.

והקשה שם הפרי מגדים במ"ז סק"ו איך מותר הרי קימ"ל דלהאכילו בידיים אף איסור דרבנן אסור.

ומתיר: דאפשר למצוה לבית הכנסת יש להתיר, כמו שבות דשבות ע"י עכו"ם, דשרי במקום מצוה, והוא הדין במקום שאין עירוב, לאמור לתינוק להביא סידור וחומש לבית הכנסת.

אבל בשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן ט"ז נשאל האם מותר לטלטל הספרים לבית הכנסת ע"י תינוק פחות מבן ט'

וכתב השואל ג' סברות להיתר:

א. דיש לסמוך על הרשב"א דאיסור דרבנן ספינן ליה בידיים.

ב. כיון דלא הויא מילתא דקביעות לא שייך ביה שהקטן יתרגל לטלטל במקום שאין עירוב

ג. במקום חינוך מותר לתת איסור לקטן, כמו שכתבו התוס' פסחים פ"ח ע"מ א'.

ומדחה הרבי עקיבא איגר את כל הג' היתרים.

ההיתר הראשון: אינו נכון דהא הר"ן פרק כל כתיבי כתב להדיא דאף להרשב"א ספינן ליה רק לצרכו אבל לא לצרכנו ואדרבה מחינן בדידה.

ההיתר השני: דדוקא בההיא עירובין מ' ע"מ ב' דזמן ביוה"כ דמדינא הויא מותר ליתן לקטן לשותות, דמה שעושה הקטן השתיה הוא צורך עצמו, אלא דמ"מ כיון דאנן עושים בשבילנו לברך שהחיינו אסור דדלמא אתי למסרך, ובזה מחלקים דבמילה ביוה"כ דלאו מלתא דקביעותא מותר, והכל במעשה הקטן ענין לצורך עצמו, אבל אם מעשה התינוק על דעת הגדול מדינא אסור.

ההיתר השלישי: גם זה אינו, דמותר רק לחנך הקטן במצוה במעשה זו והוי ג"כ לצורך התינוק להרגילו במצוה אבל לא לצרכנו.

ומסיק הרבי עקיבא איגר: וז"ל לדעתי יש תקנה ליתן להתינוק חומש וסידור שישא לבה"כ לצורך עצמו להתפלל ולשמוע קריאת התורה, וממילא יצטרף הגדול עמו להתפלל יחד.

וכן בשו"ת חתם סופר ח"ו סי' י"ג מסיק דאסור לטלטל ע"י קטן, אם לא שהויא לצורך הקטן עצמו, שנכנס להתפלל שם, ומחנכים אותו מצוות תפילה.

וכן בשו"ת מהר"ם שיק אור"ח סימן קע"ג כתב דיש מקום להקל לתת סידור וחומש לקטן להביאם לביה"כ דרך רשות הרבים שלנו, כיון שיש בהוצאה זו צורך מצוה שמחנכו להתפלל ולקרוא מתוך הסידור והחומש, ודמי למה שכתבו התוס' פסחים פ"ח שבחינוך לצורך מצוה מותר למספי לקטן איסור.

ובפרי יצחק חלק א' סימן י"א תמה על הרבי עקיבא איגר דלא שייך כאן להיתר לטלטל לקטן אף אם הקטן יתפלל בזה: דאע"ג דמבואר בתוס' פסחים פ"ח ע"מ א' דמותר לתת איסור לקטן במקום חינוך, ולכן מותר לתת קרבן פסח לקטן אע"ג שאינו יכול להימנות ויש איסור ספיית שלא למנויינו בידיים, ומובא להלכה במגן אברהם סימן שמ"ג מ"מ הא דהתירו התוס' והמג"א רק כשעצם האיסור דהיינו התקיעה בשבת או אכילת הפסח הוא החינוך, אבל בהוצאה לצורך התפלה הרי אין מצות חינוך במעשה איסור דהיינו בהוצאה, דאין קיום מצוה רק בתפלה ובקריאת התורה, א"כ אין ראייה להיתר לצורך חינוך.

ולענין הלכה: פסק המשנה ברורה בביאור הלכה סימן שמ"ג כשיטת הרבי עקיבא איגר שאם התינוק צריך את זה להתפלל מותר, אבל לאבא אסור

האם אסור להלביש תכשיטים של נשים לתינוק בשעת פדיון הבן?

הנה המהרי"ל בסדר פדיון הבן כתב והתינוק יהיה מעוטף בבגדים נאים לפי השגתו בעת פדיון הבן.

וכן כתב בספר זוכר הברית סימן ל"ד ס"ק א' ונהגו לעטר הבכור בתכשיטי כסף וזהב כפי היכולת להידור מצוה.

יש לחקור במקומות שהמנהג לקשט את התינוק בתכשיטי נשים האם מותר להלביש לתינוק את התכשיטים או דילמא יש איסור משום לא תלבש, דקימ"ל משנה ברורה אור"ח סימן שמ"ג ס"ק ג' שאסור לספות איסור לקטן אפילו לקטן בן יומו שאינו בר הבנה, ורק להניח עליו מותר

מעדני אשר: יש סברא להתיר, ע"פ מה שכתב הב"ח יורה דעה סימן קפ"ב שאין איסור אפילו בדבר שהוא נוי וקישוט אלא אם כן באשה הלובשת בגדי איש להתדמות לאיש, ואיש הלובש בגדי אשה להתדמות לאשה, אבל אם לובשין כדי להגן מפני החמה בימות החמה ובימות הגשמים מפני הגשמים אין שם איסור.

וכן כתב הט"ז יורה דעה סימן קפ"ב ס"ק ד' דדוקא דרך עידוי וקישוט אסור, אבל אם עושה כן מפני החמה או צנה או גשמים אין איסור כן נראה לי פשוט, וכן משמע מדהתירו בסימן קנ"ו להסתפר במראה כשיש צורך לעשות כן.

א"כ לפי הנ"ל לכאורה אין איסור, דהרי מה שמלבישים את הבכור בתכשיטים, זה משום הידור מצוה, ולא משום כדי לדמותו לאשה.

אבל יש פוסקים דסבירא ליה: דאף כשאנו מתכוין להתדמות לאשה נמי אסור, עיין שו"ת דברי חיים יור"ד סימן ס"ב, וכן בשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן קע"ב, ובשו"ת מהר"ם אשכנזי יור"ד סימן י"ט, ובדרכי תשובה יור"ד סימן קפ"ב האריך בזה, וכן בשו"ת מהרש"ם ח"ב סימן רמ"ג א"כ לפי זה בודאי שצריך להחמיר לא להלביש לתינוק את התכשיטים בעת פדיון הבן

ושלחתי שליח שישאל שאלה הנ"ל את הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל ופסק שאסור להלביש את התכשיטים על התינוק רק מותר להניח עליו, ועיין בשו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד' סימן ס"ב מאימתי יש לחנך התינוקות לאיסור דלא ילבש, ומסיק מגיל שלש.

איך יכול להיות שדווקא ברגל שהקפידו שכולם חייבים ליטור

האמינו לעם הארץ על הטהרה?

בפרשתן י"א ח' ובגבלתם לא תגעו.

בגמ' ר"ה ט"ז ע"ב יליף מכאן רבי יצחק דחייב אדם לטהר את עצמו ברגל.

יש להקשות: איך יכול להיות, שבדיוק ברגל שיש חיוב לכל אדם להיות טהור איתא במשנה חגיגה כ"ו ע"מ א' דעמי הארץ טהורים ברגל, מעדני אשר.

איכא כמה טעמים

א. ע"פ מה שכתב הרמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק י"א הלכה ט' טומאת ע"ה ברגל כטהורה היא חשובה שכל ישראל חברים הן ברגלים וכליהם כולם ואוכליהם ומשקיהן טהורים ברגל מפני שהכל מטהרין עצמן ועולים לרגל, לפיכך הן נאמנים כל ימות הרגל בין על הקודש בין על התרומה, משעבר הרגל חוזרין לטומאתן, א"כ אתי שפיר דהסיבה למה עמי הארץ נאמנים על הטהרה דכולם חייבים ליטור ברגל, מעדני אשר.

ב. כדי שלא לביישם את עמי הארץ, כיון שכולם מתאספים יחד כדי שלא לביישם, כך כתב רש"י ביצה י"א ע"מ ב'.

ג. יתכן להיות הא דהאמינו עם הארץ ברגל על טהרות משום דהלכה כחכמים דאמרי איזה עם הארץ, כל שאינו מניח תפילין ברכות מ"ז ב' וברגל דאין שום אדם מניח תפילין גם חול המועד לא זמן תפילין, אין כאן סימן מי הוא חבר, לכן האמינו וטהרו מגע עם הארץ ברגל, כך כתב במשך חכמה בפרשתן.

ד. עם הארץ קרוי נבלה וזהו שאיתא במדרש רבה ויקרא א' ט"ו כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו, ואיתא במדרש רבה י' א' דעת זה המכיר את בוראו וברגל כולן חברים חגיגה כ"ו א' וזהו חייב אדם לטהר וכו', ועוד טעם לזה כי הימים טובים נקראים מקראי קודש וטהרה קודמת לקדושה ירושלמי שקלים ג' ג' ולכן חייב אדם לטהר את עצמו ברגל, כל אחד יש בו משהו עם הארץ וצריך שלא ליגע בו וזהו ובגבלתם לא תגעו, כך כתב באמרי אמת ויקרא ימים ראשונים של פסח, בענין קושיית העיון יעקב איך מבואר בגמ' ברכות י"ח ע"מ ב' שחסידי הלך לבית הקברות בראש השנה הרי חייב אדם ליטור עצמו ברגל, ובענין אדם שרואה אבידה בבית הקברות ברגל האם אין לו חיוב לעשות השבת אבידה עיין בספר מעדני אשר חלק ה' פרשת שמיי.

חשיב כהלכה

מדור זה נדבג ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי ויסקינד הגר שליט"א - מנהגן

חשיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם מעשים וחשונה ברורה

חידות ושאלות בעניני דף היומי-מכות

א[בגמ' מבואר אמותיהן של כהנים היו מספקין מזון, מדוע דווקא הם ולא שאר הקרובים?

ב[יש לעיין איש שגלה לעיר מקלט ושמע שמת הכהן גדול האם יברך הטוב והמטיב, על בשורה טובה?

ג[חידה. מה הראיה שבדור המדבר לא היה אף אחד שרצח בשגגה?

ד[האם איסור נתין הוא מדאורייתא או דוד גזר עליהם?

ה[חידה. בת אשתו שנולדה מאיש אחר לאחר שגירשה האם אסורה לו משום בת אשתו, כיון שכשהיה אשתו לא היתה בתה, ומשנעשה בתה לא נקראת עוד אשתו צ"ע ומהיכן אולי יש לפשוט זה?

ו[משהה נקביו האם עובר באיסור מה"ת או רק מדרבנן-הוכח?

ידיעת ההלכה-הלכות שבת

ז[מעשה שבת במתעסק ובשווג. ר' מאיר נתקל בליל שבת, תוך כדי הילוכו, במתג החשמל ונדלק האור, האם מותר לו ולאחרים להשתמש באור זה? ומה הדין אם ר' מאיר נכנס בליל שבת לשירותים והדליק, בהיסח הדעת, את האור כהרגלו בכל יום של חול, האם מותר לו ולאחרים להשתמש באור?

ח[ספק צידה. בליל שבת ראתה הגב' באום עכבר שחוצה את חדר האורחים ורץ לכיוון חדרי השינה של המשפחה. הגב' באום פוחדת מאד מעכברים ולכן עלתה עם הילדים על הספה בסלון והודיעה לרב באום שעד אשר הוא לא מפזר בבית כמה מלכודות לעכברים, היא והילדים לא הולכים לישון. האם מותר לרב באום להניח בליל שבת מלכודות לתפיסת העכברים?

ט[מתלה המהודק אל הקיר. בבית משפחת קליין, תלויה המגבת אשר ליד כיור נטילת הידיים, על מתלה פלסטיק המהודק לקיר על ידי ואקום. בשבת בבוקר נפל המתלה מהקיר. האם מותר לרב קליין לשוב ולחברו לקיר במקרים הבאים: א. כאשר החיבור יחזיק ימים רבים. ב. אשר החיבור יחזיק רק כמה שעות.

י[להסיר קילופי עור. חיים היה לו בשבת קילופי עור התלויים בשפתים (כמו שמצוי ביותר בחורף) האם יש איזה אופן שמותר להסירם בשבת או שלא?

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ש"ח.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, יהיה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תעוד הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יבדוק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות יהיה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.st1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתיב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעיתון בל"ג.

גליון זה נודב לעילוי נשמת זקני
שהרביץ תורה לאלפים במתיקות נפלאה
הגאון הצדיק רבי יחזקאל טוסיג בן הגה"צ רבי ישראל זצ"ל
מח"ס תפארת יחזקאל
נ.ל.ב.ע. כ"ז ניסן תשל"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

מורי הוראה ששתה יין בסעודה האם אסור לו לפסוק באותו היום?
בפרשתנו י"ט יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתה בבאכם אל אהל מועד
וגו' ולהבדיל בין הקודש ובין החול וגו' ולהורות את בני ישראל

איתא בגמ' עירובין ס"ד, נזיר ל"ח, כריתות י"ג וכן נפסק בש"ע יור"ד סימן רמ"ב
ס"ק י"ג שמי ששתה רביעית יין שלא יפסוק שאלות.

וילפינן מדכתיב יין ושכר אל תשת וסמך ליה ולהבדיל ולהורות,
משמע דלענין הוראה נמי לא ישתה, כך כתב רש"י ביצה ד' ע"א א' זבחים י"ח.
יש לחקור דין שהשתתף בחתונה או בברית ושתה יין האם אסור לו
לפסוק שאלות באותו היום

הנה בשו"ת הרשב"א חלק א' סימן רמ"ז נשאל הא ששתה רביעית אל יורה,
יש לעיין עד מתי אסור אם כל היום או שעות ידועות.

ומסיק: מדאמרין בגמ' בביצה ד' דרב לא מוקי אמורא מיומא טבא
לחבריה, ואמרין נמי זיל האידינא ותא למחר משמע דכל היום אסור,
ויש לומר דלא אמרו אלא ביום טוב דמרבין בשתיה, והיינו דקאמר
דלא מוקי אמורא מיומא טבא לחבריה. ומשמע דוקא מיומא טבא
לחבריה דהא בשאר יומי מוקי.

ומקשה: מהא דאמרין בגמ' מ"ק י"ד ב' דנין דיני נפשות דקתני מי
קטלינן ליה, א"כ אתי לאימונעי משמחת יום טוב, דתניא רבי עקיבא
אומר מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כלום כל אותו
היום, שנאמר ויקרא י"ט לא תאכלו על הדם, ופריך דאתו מצפרא
ומעייני ביה בדיניה ועיילי ואכלי ושתו כולי יומא, ואתו סמוך לשקיעת
החמה וגמרי ליה וקטלי ליה, ואפשר דשאני התם דכבר עיינו בדיניה,
ואף על גב דאכלי ושתו לא הוראה גמורה היא, דאמאי דעיניי מכבר
סמכי וגמרי ליה לדיניה, ומכל מקום איכא למשמע מיהא דאילו נתן
דעתו כבר על הלכה ועל פסק הדבר בין להתיר בין לאסור שמותר
להורות ואפילו מיד שאכל ושתה ואפילו סעודה גדולה כיום טוב.

ובבית יוסף חושן משפט סימן ז' ס"ק ה' תמה על הרשב"א וז"ל ואינו נראה
לי אלא כשירגיש שסר יינו מעליו מותר להורות.

ובשו"ך יורה דעה סימן רמ"ב ס"ק י"ט הביא דברי הרשב"א שבי"ט או בסעודה
גדולה כגון מילה ונשואין ופורים וכיוצא בזה במקומות ששותין הרבה
אסור להורות כל היום עד למחר ואם נתן דעתו כבר על פסק הדבר
מותר להורות והביא את דברי הב"י שכתב על זה ואינו נראה לי
שאסור להורות כל היום אלא כשירגיש שסר יינו מעליו מותר.

ותמה על הבית יוסף שהרי הרשב"א הביא שם ראייה לדבריו מגמ' וכ"כ
הר"ף בהגהת סמ"ק סימן קל"ג כהרשב"א וכ"כ הב"ח ככל דברי
הרשב"א

ומתרג: דנראה דהם לא מייירי אלא בסתמא אבל אם ברור לו שסר
יינו מעליו מותר.

ובספר הדרש והעיון בפרשתנו מאמר צ' הקשה על הרשב"א: הרי כתוב
בתוס' תענית י"ז ע"מ א' דמה שאמרו בגמ' שם שכהן אסור לשתות יין
הוא רק חוץ לסעודתו, אבל בסעודתו מותר, דין שבתוך הסעודה אינו
משכר, א"כ מדוע כתב הרשב"א דאם שתה יין בתוך הסעודה אל יורה,
הרי בשתיית יין בתוך הסעודה גם לכהן מותר.

וצריך לומר: דהתוס' לא כתבו רק בשתיית יין מעט שאינו משכר בתוך
הסעודה, והרשב"א קאמר ממקומות ששותים הרבה בסעודות גדולות
כגון מילה ונשואין ופורים, ובזה יש לחוש לשכרות ואין להורות.

ומעיר ממה שכתב הרשב"א פסחים ק"ץ עמוד ב' בד"ה בין ג' ל' לא ישתה
וז"ל מצאתי בגמרת ירושלמי למה לא ישתה בין כוס שליש ורביעי
כדי שלא ישתכר דתו לא מצי למימר הלל, ופריך התם והלא כבר
משוכר הוא ששתה כבר הרבה בסעודתו ומשני יין שבתוך המזון אינו
משכר שלאחר המזון משכר, משמע דבתוך הסעודה גם בשתיית יין
הרבה אין לחוש לשכרות

ומתרג: בשתיית יין הרבה, יש מדריגות שונות, ושאיני סעודות גדולות
כסעודת נשואין ומילה, שבהן השתיה ביותר, ולכן יש לחוש לשכרות
בהוראה, אף שהשתיה בתוך הסעודה, וגם בשכרות עצמה יש לומר
שנמצאו מדריגות שונות, ולכן לענין שלא יהא ביכולת לומר הלל לא
חיישינן ביין שבתוך הסעודה, ואפילו בשתה הרבה, דבתוך הסעודה
אינו משכר כל כך שלא יהא באפשרות לומר הלל, אבל לענין הוראה
שלזה ההכרח שתהיה דעת צלולה ומיושבת ביותר, גם בשתה בתוך
הסעודה מעט יותר מהרגילות כאשר כן הוא בסעודות גדולות, כבר
אין הדעת צלולה כל כך ולכן אין להורות.

הנה ידוע המעשה על הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל רבה של ירושלים
שהיה ממחר בעריכת ליל הסדר, ומיד הלך לישון שעה קלה, ואח"כ
התעורר, באומרו הרי צריכים לרב שמוכן לענות על שאלות
המתעוררות בליל הסדר, וכשאני שתוי אסור לפסוק מובא בספר תורת
רבינו שמואל סלנט עמ' י"ח

